



Vlaanderen
is erfgoed

Onderzoeksrapport

Archeologisch noodonderzoek in het koetshuis van de voormalige
pastorie van Melsele (prov. Oost-Vlaanderen).

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

44



Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed

COLOFON

Dit rapport maakt deel uit van de reeks Onderzoeksrapporten
agentschap Onroerend Erfgoed.

Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 44

Archeologisch noodonderzoek in het koetshuis van de voormalige
pastorie van Melsele (prov. Oost-Vlaanderen).

Een uitgave van agentschap Onroerend Erfgoed
Wetenschappelijke instelling van de Vlaamse Overheid,
Beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed
Published by the Flanders Heritage Agency
Scientific Institution of the Flemish Government,
Policy area Town and Country Planning, Housing Policy and Immovable Heritage

Verantwoordelijke uitgever: Sonja Vanblaere

agentschap Onroerend Erfgoed
Koning Albert II-laan 19 bus 5, 1210 Brussel
T +32 2 553 16 50
info@onroerenderfgoed.be
www.onroerenderfgoed.be

Dit werk is beschikbaar onder de Open Data Licentie Vlaanderen v. 1.2.

This work is licensed under the Free Open Data Licence Flanders v. 1.2

**Dit werk is beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding 4.0
Internationaal-licentie. Bezoek <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>
om een kopie te zien van de licentie.**

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International
License. To view a copy of this license, visit [http://creativecommons.org/
licenses/by/4.0/](http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Onderzoeksrapporten Agentschap Onroerend Erfgoed 44

Archeologisch noodonderzoek in het koetshuis van de voormalige pastorie van Melsele (prov. Oost-Vlaanderen).

Rapportage van het archeologisch onderzoek naar aanleiding van een vondstmelding te Melsele – Kerkplein 22 (7 april 2016).

Rapportage **Jan Moens**

Terreinwerk **Jan Moens**
 Marc Saeys

Opmetingen **Johan Van Laecke**

Fotografie **Kris Vandevorst & Jan Moens**



Brussel, 2016

Melsele – Kerkplein 22
15-ME.KE

Administratieve fiche van het project

Uitvoerder (bedrijf, instelling, privépersoon)	agentschap Onroerend Erfgoed
Naam vergunninghouder machtiging	Koen De Groote
Beheer en plaats van geregistreerde data en opgravingsdocumentatie	Agentschap Onroerend Erfgoed Phoenixgebouw Koning Albert II-laan 19, bus 5, B-1210 Brussel
Beheer en plaats van vondsten en monsters	Depot-OE – Doornveld Industrie Zone 3 Gebouw 190 – 1731 Zellik
Dossiernummer	2015/153
Site-naam	15/ME.KE (2015-Melsele Kerkplein 22)
Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, plaats)	Oost-Vlaanderen, Beveren, Melsele, Kerkplein 22
Kadasterperceel (gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer(s))	Beveren, Afdeling 9, Sectie C, Perceel 271c
Coördinaten	Lambert 72 : X= 143.928, Y= 212.418
Begin- en einddatum van uitvoering van het onderzoek	07/04/2015 tot 07/04/2015
Relaties	Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed: ID 17417
Trefwoorden	Melsele - Pastorie Archeologische objecten-bouwelementen Archeologische sporen en uitgravingen-vloeren Gebouwen en structuren-bijgebouwen Nieuwe tijd – 16de -18de eeuw Nieuwste tijd Toevalsvondst
Administratief toezicht	agentschap Onroerend Erfgoed Steven Mortier

Inhoudsopgave

1 Inleiding	7
2 Situering	8
3 Historische gegevens	11
4 De sporen	14
5 De vondsten	20
6 Besluit	25
Bibliografie	26
Bijlage 1 - Sporenlijst	27
Bijlage 2 - Vondsteninventaris	28
Bijlage 3 - Fotolijst	29

1 Inleiding

Naar aanleiding van restauratie- en verbouwingswerkzaamheden in het koetshuis van de voormalige pastorie van de Onze-Lieve-Vrouwekerk in de gemeente Melsele werden botmateriaal en enkele hardstenen architecturale elementen aangetroffen (fig. 1). Hierop volgde een vondstmelding bij het agentschap Onroerend Erfgoed. Bij een eerste vaststelling ter plaatse bleek dat er bij de graafwerkzaamheden enkele oudere muurresten vrijgekomen waren. Overleg met de aannemer leerde dat de aangesneden restanten *in situ* zouden bewaard blijven. Er werd enkel overwogen om de in een oud vloerniveau verwerkte grafsteen te recupereren. Hierop werd besloten om de muurresten enkel schoon te maken, te fotograferen en in te meten. Deze registratie gebeurde op 7 april 2016.



Fig. 1 Enkele gerecupereerde architecturale elementen die aan het licht kwamen bij de verbouwingswerken in het koetshuis van de pastorie.

2 Situering

De archeologische toevalsvondst werd gedaan op het terrein van de voormalige pastorie van de Onze-Lieve-Vrouwparochie van de gemeente Melsele (deelgemeente van de gemeente Beveren) (fig. 2-3). De pastorie is gesitueerd ten noorden van de parochiekerk en bestaat uit een bakstenen dubbelhuis met ten westen en ten oosten hiervan respectievelijk een koetshuis en een schuur (fig. 4-8)¹. De aangetroffen muurresten bevonden zich in het zuidelijk deel van het koetshuis, dat bestaat uit twee grotere ruimtes met één toiletruimte in de noordoosthoek van het meest noordelijke vertrek.

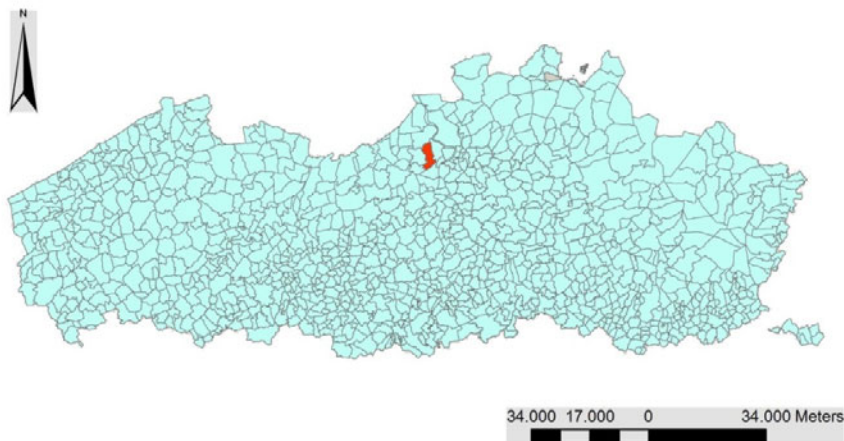


Fig. 2 Situering van de gemeente Melsele.



Fig. 3 Topografische kaart met de situering van het onderzoek (rode driehoek).

¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/relict/17417> (geraadpleegd 22 februari 2016)

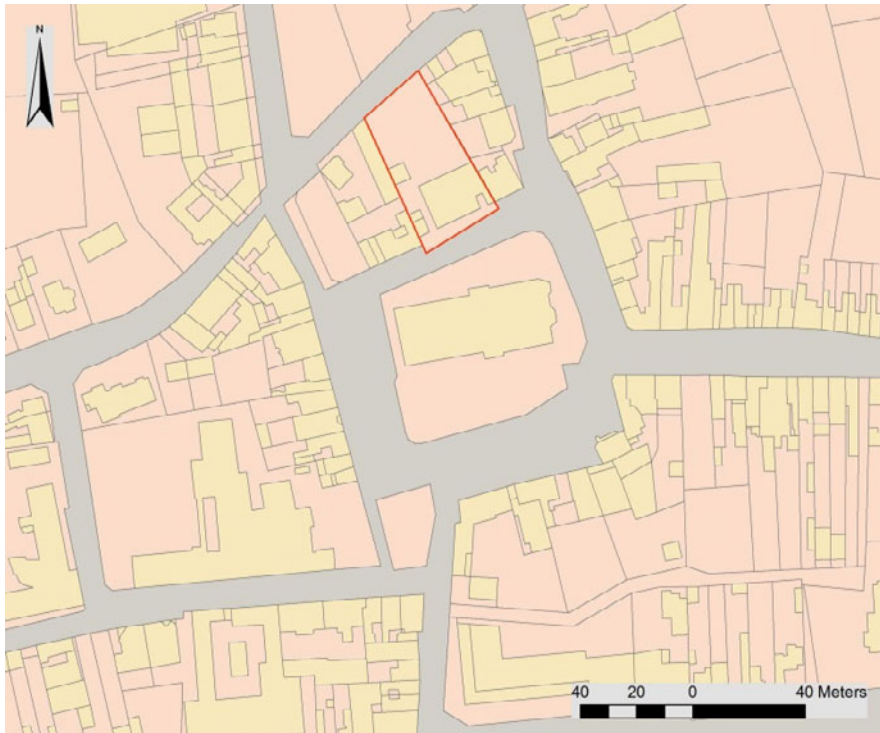


Fig. 4 Situering op de moderne kadasterkaart.



Fig. 5 Detail van de topografische kaart met situering van het koetshuis.



Fig. 6 De pastorie met bijgebouwen op de kleurenorthofoto.



Fig. 7 Beeld van de pastorie aan het kerkplein met links en rechts van het hoofdgebouw de bijgebouwen (Foto Kris Vandevorst).



Fig. 8 Zicht vanuit het noorden op het koetshuis met op de achtergrond de dorpskerk van Melsele (Foto Kris Vandevorst).

3 Historische gegevens

De pastorie en haar bijgebouwen situeren zich op een perceel ten noorden van de Onze-Lieve-Vrouwekerk. Het gaat om een rechthoekig bakstenen dubbelhuis met op de dakkapel boven de middentravee het jaartal 1767². Dit gebouw is echter al terug te vinden op de kaart van de landmeter J.F.B. Manderschaidt uit 1750 (fig. 9)³. Ten oosten van het hoofdgebouw is een kleiner vrijstaand bijgebouw te zien. Aan de westzijde is het minder duidelijk of er zich nog een bijkomend gebouwtje op het perceel situeert. Vaag is er mogelijk een noklijn te zien die over de perceelsgrens heen lijkt te lopen.



Fig. 9 Detail uit de kaart van J.F.B. Manderschaidt uit 1750 (het noorden is naar links gericht op deze kaart).

Op de kaart van J.J.F. de Ferraris (1771-1778) is aan de noordzijde van de kerk de pastorie als een losstaand gebouw te zien (fig. 10). De huidige nog aanwezige bijgebouwen zijn niet weergegeven. Ten westen en ten oosten van de pastorie situeren zich nog twee andere huizen aan de noordzijde van het kerkplein. Rondom de kerk is op deze kaart ook het kerkhof weergegeven.

² <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/relict/17417> (geraadpleegd 22 februari 2016).

³ <http://www.waaserfgoed.be/virtuele-tentoonstellingen/de-potige-polders/115-wase-cartografie/overzicht/25470-kaartboek-melsele> (geraadpleegd 26 februari 2016).



Fig. 10 Zicht op de dorpskern op het plan van J.J.F. de Ferraris (1771-1778).

In de atlas der buurtwegen uit 1841 is op het perceel van de pastorie een klein gebouwtje ten westen van het hoofdgebouw te zien (fig. 11). Het lijkt op basis van deze kaart één volume te vormen met een gebouw op het naburige perceel. De begraafplaats rondom de kerk is niet weergegeven. Op het primitief kadaster van P.-C. Popp (1842-1879) staat het bijgebouwtje ten westen van de pastorie als een autonoom gebouwtje afgebeeld (fig. 12). Ook op dit plan is er geen verwijzing naar het oorspronkelijke kerkhof rond de parochiekerk.



Fig. 11 Het dorp van Melsele in de atlas der buurtwegen uit 1841.

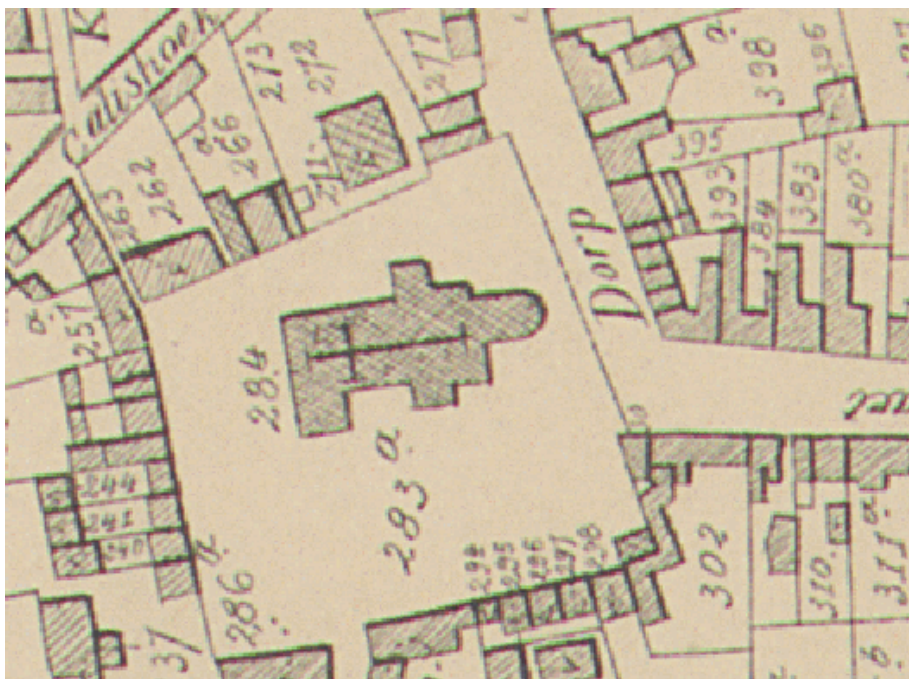


Fig. 12 Kadasterkaart van P.-C. Popp (1842-1879).

Tijdens werkzaamheden rond de Onze-Lieve-Vrouwkerk in 2005 konden verscheidene archeologische vaststellingen gedaan worden⁴. Onder de weg ten oosten van de kerk werd een oud wegtracé geregistreerd dat terugging tot de 11de-12de eeuw. Deze weg werd vanaf de 13de eeuw verhard en was gescheiden van het kerkareaal door een gracht, die in de loop van dezelfde eeuw werd vervangen door een kerkhofmuur in baksteen (formaat bakstenen: 29 x 14,5/15 x 6,5/7 cm). Het gaat hierbij om de dunne rode lijn ten noordoosten van de kerk die op de kaarten van Manderschaidt en Ferraris is weergegeven (fig. 9-10). Tijdens dezelfde archeologische waarnemingen kon aan het meest noordelijke deel van de oostelijke afsluitmuur de aanzet geregistreerd worden van wat vermoedelijk de noordelijke kerkhofmuur kan geweest zijn⁵. Volgens een 17de-eeuwse bron, zou het kerkhof volledig omheind geweest zijn⁶.

Naar aanleiding van een klacht in 1896 is er een verzoek van de arrondissementscommissaris aan de gemeente Melsele om een andere locatie voor het dodenhuisje en kerkhof te zoeken⁷. In 1902 vindt de openbare aanbesteding plaats voor het nieuwe kerkhof⁸.

⁴ Van Vaerenbergh *et al.* 2007; Van Vaerenbergh & Meersschaert 2007.

⁵ Van Vaerenbergh & Meersschaert 2007, 533.

⁶ De Witte 1992, 110: voetnoot 32.

⁷ Gemeentehuis Beveren, modern archief Melsele, 1.776.1 kerkhof – begraafplaatsen algemeen dossier. Met dank aan Mevrouw Christine Pieters van het Gemeentearchief Beveren.

⁸ Gemeentehuis Beveren, modern archief Melsele, gemeenteraad (verslagen) 1898-1911.

4 De sporen

4.1 Inleiding

De aangetroffen muur- en vloerresten situeerden zich in het zuidelijk gedeelte van het koetshuis (fig. 13). Bij het vrijmaken en opkuisen van de resten kon een bouwnaad vastgesteld worden in de fundering van de westmuur van het huidige gebouw (fig. 14; 15: 1-2). Deze naad zet zich waarschijnlijk verder door in het opgaande muurwerk tot aan de dakaanzet. Een duidelijke barst in de bepleistering van de westmuur vormt hier wellicht de getuige van. De beide muurdelen zijn ook opgebouwd met een verschillend formaat van bakstenen en vertonen een ander soort mortel. Voor het zuidelijke muurgedeelte zijn bakstenen met formaat 19 x 7,5 x 4,5 cm en een grijsbeige kalkmortel gebruikt. Het noordelijke gedeelte is opgebouwd met bakstenen van 16 x 8,5 x 4,5 cm en hierbij kon het gebruik van een vrij harde, grijswitte kalkmortel vastgesteld worden.

Voor de zuidmuur van het koetshuis was te zien dat deze tegen de westelijke muur gebouwd was (fig. 15: 3). Het baksteenformaat kon niet meer achterhaald worden door de slordige verwerking van de stenen in een harde witte kalkmortel. Deze zuidmuur vertoonde op een afstand van 1,30 m, gemeten vanaf de zuidwesthoek van het koetshuis, een ongeveer 25 cm breed verstek in het opgaande muurwerk (fig. 15-16). Zowel tegen de zuid- als tegen de westzijde van het vertrekt bevond zich een aantal restanten van muren en vloeren (fig. 15-17).

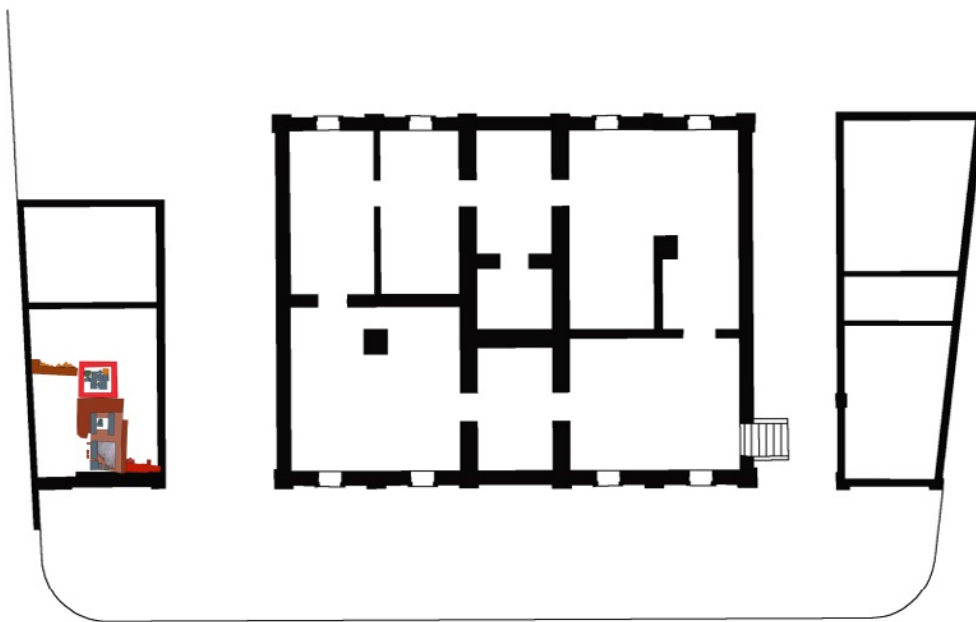


Fig. 13 Situering van de sporen in het zuidelijk deel van het koetshuis.



Fig. 14 Zicht vanuit het oosten. In de westmuur van het koetshuis is een duidelijke bouwnaad te zien (rode pijl).

4.2 De muur- en vloerresten in het koetshuis

Tegen de westmuur van het koetshuis zat een L-vormige deel van een baksteenmuur (fig. 14; 15: 4). Deze was opgebouwd met stenen van het formaat 24 x 11 x 4,5 cm en een beige kalkmortel. De noordzijde van deze muur was bepleisterd en vertoonde een zwarte verflaag als afwerking (fig. 18). Aansluitend tegen deze muur kon het restant van een tegelvloer vastgesteld worden (fig. 14; 15: 5; 18). Deze bestond uit rode tegels (formaat: 14 x 14 x 2 cm) die gebed waren in een zachte geelbeige mortel die bovenop een vrij losse, gele zandige vlijlaag zat. In het bruingrijze zandige pakket dat het restant van de tegelvloer en vlijlaag afdekte werden tegelfragmenten en randstucwerk aangetroffen (*infra* 5.2).



Fig. 15 Grondplan van de aangetroffen muurresten.

Over de fundering van de zuidelijke muur van het vertrek zaten de funderingen gebouwd van wat oorspronkelijk een kleine ruimte binnen het koetshuis moet geweest zijn (fig. 15: 6; 16-17). Binnenwerks bedroegen de afmetingen van dit vertrekje 2 bij 1,10 m. De funderingsresten waren slechts een 20-tal cm diep bewaard. De westelijke en noordelijke funderingen van dit vertrekje hadden een breedte van 46 cm, het oostelijk deel was slechts 18 tot 20 cm breed. Ze werden opgebouwd met bakstenen van het formaat 17,5 x 8,5 x 4,5 cm en een harde witte kalkmortel. De vloer van deze kleine ruimte bestond uit bakstenen met eenzelfde formaat en enkele grote Doornikse kalkstenen, waaronder een deel van een hergebruikte grafsteen (*infra* 5.1) (fig. 15: 7; 17). In het noordelijk deel van het vertrekje zat in de vloer een opening (40 x 44 cm) die aan de oost- en westzijde afgeboord was met grote rechthoekige Doornikse kalkstenen (fig. 15: 8; 16-17; 19). Dit putje was 40 cm diep en voorzien van een baksteenvloer. In de vulling bevond zich een massief architecturaal element, wellicht de basis van een kruis afkomstig van een grafmonument (fig. 19).



Fig. 16 Zicht vanuit het noorden op de sporen in het koetshuis (Foto Kris Vandevorst).



Fig. 17 Zicht vanuit het westen op de muurresten (Foto Kris Vandevorst).



Fig. 18 Restant van een tegelvloer.



Fig. 19 Een architecturaal element in de opening van het sterfputje
(Foto Kris Vandevorst).

Tegen de noordmuur van het kleine vertrekje in het koetshuis zat een klein min of meer vierkant bakstenen putje (fig. 15: 9; 16-17; 20). De binnenwerkse afmetingen bedroegen 0,90 x 0,95 m en de baksteenmuren waren opgebouwd met stenen van twee verschillende formaten (15 x 7 x 4,5 cm en 18 x 8,5 x 5 cm). Er kon duidelijk vastgesteld worden dat deze constructie de L-vormige oost-west georiënteerde baksteenmuur met aansluitende tegelvloer doorsneed (fig. 15). Bovenop de vulling van dit putje lagen onder meer een reeks vierkante tegels (20 x 20 x 3 cm), één zeshoekige tegel (zijde 8,2 cm – dikte 2 cm) en een fragment van een marmeren tablet of dorpel met afgeronde rand (fig. 20). Bij het leegmaken van dit

bakstenen putje kon vastgesteld worden dat deze ruimte in verbinding stond met de vierkante opening in het kleine vertrekje aan de zuidzijde. Dit moet wellicht als een toiletruimte geïnterpreteerd worden waarvan de vierkante bakstenen constructie aan de buitenzijde hiervan het beerputje vormde.



Fig. 20 De sterfput was afgedekt met gerecupereerde vloertegels en een stuk marmer.

In de zuidoosthoek van het koetshuis was een klein gedeelte van een baksteenvloer bewaard (fig. 15: 10; 16-17). Deze bestond uit bakstenen van diverse formaten (21,5 x 10 x 4 cm / 16 x 7 x 4 cm / 18,5 x 8,5 x 4 cm) die in een zachte geelbeige mortel gebed zaten.

5 De vondsten

5.1 Grafsteen

In de kleine ruimte binnen het koetshuis die als toiletruimte kan geïnterpreteerd worden bestond de vloer uit bakstenen, Doornikse kalkstenen en een fragment van een herbruikte grafsteen (94 x 62 cm) (fig. 15-17). Het gaat om de 18de-eeuwse deksteen van het graf van de familie Martens waarvan het linker benedengedeelte ontbreekt (fig. 21). Wellicht is deze grafsteen, samen met de andere aangetroffen architecturale bouwelementen, afkomstig van het voormalige kerkhof rondom de Onze-Lieve-Vrouw parochiekerk.



Fig. 21 De in de vloer van de toiletruimte verwerkte gerecupereerde grafsteen (Foto Kris Vandevorst).

Meer bepaald gaat het om de familiegrafsteen van (fig. 22):

-Pieter Martens (*1697 - +1768)

- Amelberga Van De Perre (°1691 - +1741) - zijn eerste vrouw
- Catharina Van ...oethem (°1710 - +1772) - zijn tweede vrouw
- Batista Martens - kind

D. O. M.
Sepulture
van den
eersa. Pieter Martens oud
71 jaren sterft den 27 jan^R
1768
en de eerbã. Amelb.^a Van De
Perre syn huysv^w oudt 50
jaren sterft den 24 8ber 1741
en de eerbã. Catharina van
...oethem syn tweed
huysv^w
...t 62 jaren sterft den 2?
...april 1772
...n liede kinderen
...Batista Martens
...sterft Den 30
...Oudt 27 jaren

Fig. 22 Tekst op de gedeeltelijk bewaarde familiegrafsteen.

5.2 Tegels & stucwerk

Uit het bruinigrijze zandige pakket in de noordwesthoek van het koetshuis dat de restanten van de tegelvloer en vlijlaag afdekte (*supra* 4.2) (fig. 15: 5) konden enkele fragmenten van tegels en randstucwerk gerecupereerd worden⁹. Het gaat om vierkante tegels met twee verschillende motieven (afmetingen: 125 mm x 125 mm x 8 mm). Een eerste reeks fragmenten is afkomstig van tegels met menselijke figuren in een cirkel in achtpas op een gesprenkde paarse fond met kwartetrozetten (fig. 23). De afgebeelde personen hebben een hoed op het hoofd, één figuur heeft kaplaarzen en de meeste dragen in de hand een stok of staf. Ze zijn allen afgebeeld tegen een landschapsachtergrond. Bij deze figuren gaat het vaak om de afbeelding van herders¹⁰. Een vergelijkbare Nederlandse tegel wordt door Pluis rond 1830 gedateerd¹¹.

De tweede reeks tegels zijn zogenaamde tegeltypes met een decor in dubbel paars gesprenkde achtkant (fig. 24)¹². Vermoedelijk zal het hierbij gaan om een landschapsafbeelding in het centrale achthoekige veld. Pluis dateert dit type tegels tussen 1650 en 1800¹³. Een veld met drie goed vergelijkbare landschapstegels uit Nederland wordt door Korf geplaatst in de periode tweede helft 18de - 19de eeuw¹⁴.

⁹ 15/ME.KE/2.

¹⁰ Pluis 1998, 379.

¹¹ Pluis 1998, 379: A.03.03.09.

¹² Pluis 1998, 392, 530; Korf 1979, 171.

¹³ Pluis 1998, 530.

¹⁴ Korf 1979, 171.

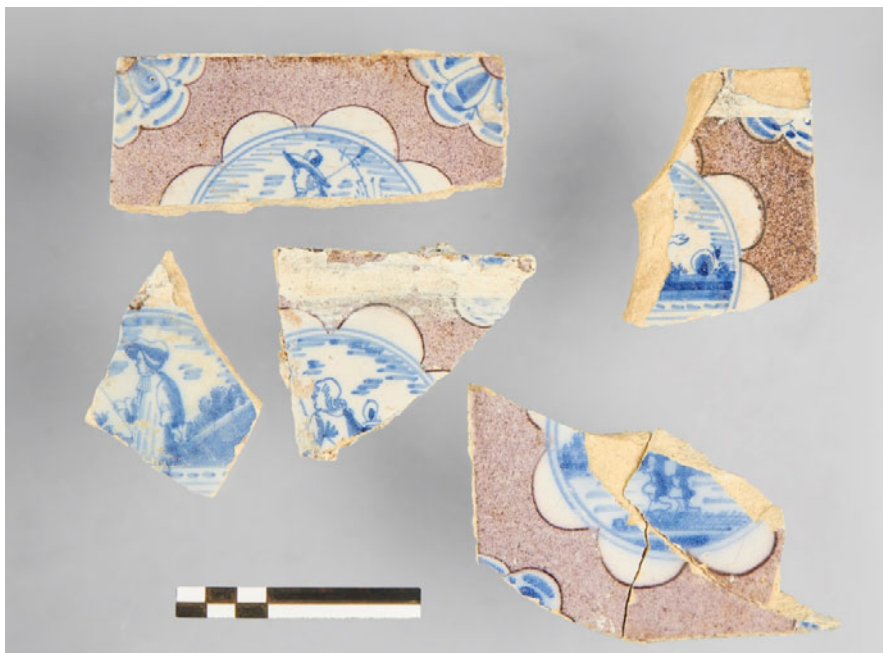


Fig. 23 Tegels met figuren in een cirkel in achtpas op gesprenkelde fond met kwartetrozetten (Foto Kris Vandevorst).

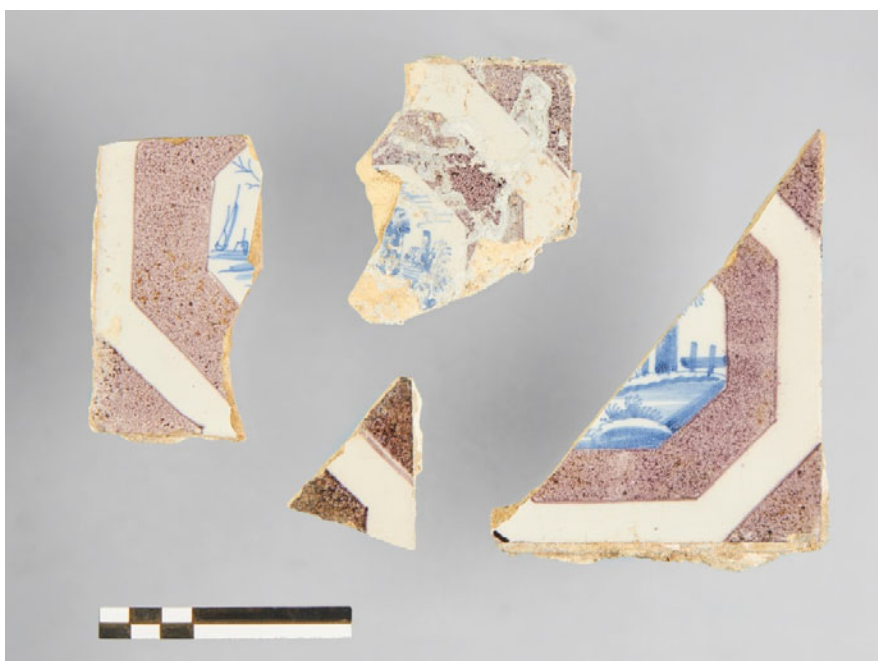


Fig. 24 Tegelfragmenten met landschapsdecor in dubbel gesprenkelde achtkant (Foto Kris Vandevorst).

Naast de tegelfragmenten bevatte het pakket ook enkele stukken pleisterwerk, meer specifiek fragmenten van randstukwerk (fig. 25). Deze bestaan uit een grijsbeige zandige kalkmortel met verspreide kleine kalkstipjes en ze vertonen een witte verflaag als afwerking.



Fig. 25 Randstucwerk (Foto Kris Vandevorst).

5.3 Vondsten uit de vulling van het sterfputje

In de vulling van het putje (fig. 15: 8) werden enkele vondsten aangetroffen¹⁵. Het gaat om een niet te identificeren munt, twee nagels, een bot- en een vensterglasfragment. Daarnaast ook drie fragmenten van een plat flesje in doorschijnend glas en een aantal fragmenten van een lampenglas van een olie- of petroleumlamp (fig. 26).

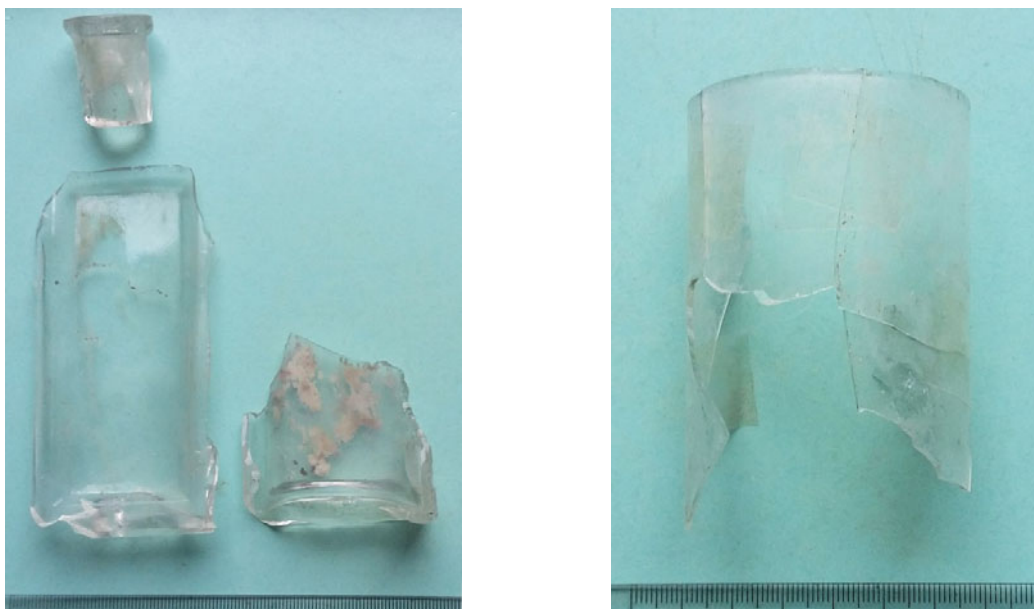


Fig. 26 Fragmenten van een flesje en van een lampenglas.

¹⁵ 15/ME.KE/3.

5.4 Vondsten uit het pakket in de oostelijke zone van het koetshuis

In het oostelijk deel van het koetshuis konden uit het pakket waarop de baksteen vloer rust (fig. 15: 10) verscheidene vondsten gerecupereerd worden (bijlage 2)¹⁶. Onder de oxiderend gebakken ceramiek zijn er twee randfragmenten van kommen te herkennen, waarvan één met horizontaal oor (fig. 27: 1-2). Deze beide fragmenten zijn slechts breed te dateren tussen de 17de en de 19de eeuw. Naast de ceramiekfragmenten zijn er ook meerdere fragmenten aangetroffen van vierkante vloertegels met sliblaag en geel en groen loodglazuur (136 x 136 x 24 mm) alsook een deel van een ritstegel met sliblaag en lichtgeel loodglazuur (fig. 27: 3).

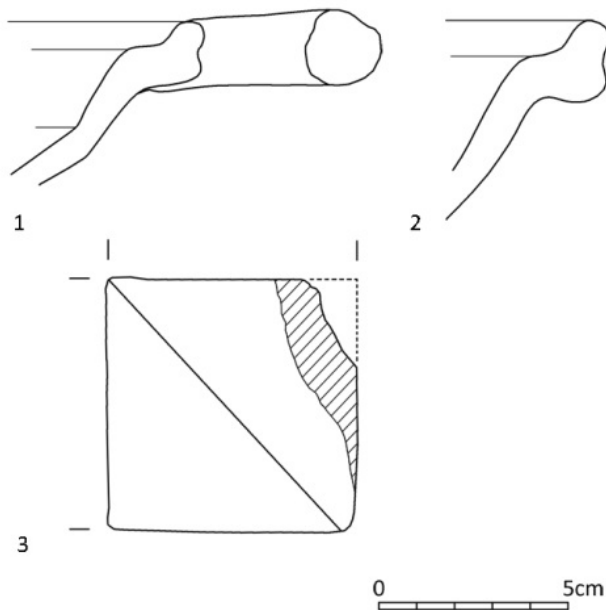


Fig. 27 Ceramiekfragmenten en een deel van een ritstegel.

¹⁶ 15/ME.KE/1.

6 Besluit

Ondanks het feit dat de archeologische registratie in het kader van deze vondstmelding zich beperkte tot het documenteren van de vrijgekomen muurresten, kunnen er toch enkele vaststellingen gedaan worden.

Voor de bouw van het voormalige koetshuis van de pastorie lijkt het erop dat voor de westmuur gedeeltelijk gebruik gemaakt is van een reeds bestaand gebouw op het belendende perceel. Binnen het koetshuis getuigt een reeks muurresten van de verbouwingen of invoegingen die gerealiseerd werden wellicht nadat deze ruimte haar oorspronkelijke functie verloren had. Voor de constructie van wat vermoedelijk een toiletruimte was, werd gebruik gemaakt van een gerecupereerde grafsteen. Wellicht is deze samen met de andere aangetroffen architecturale grafelementen afkomstig van het kerkhof rondom de parochiekerk dat moet verdwenen zijn op het eind van de 19de – begin 20ste eeuw.

Zoals ook bij dit project blijkt zitten er vaak oudere gebouwresten verscholen of verwerkt in jongere bouwfases. Een voorafgaande studie met muuronderzoek en eventueel beperkt preventief archeologisch onderzoek zou kunnen bijdragen tot een betere kennis van dit aanwezige patrimonium en de bouwevolutie ervan.

Bibliografie

DE WITTE A. 1992: De dorpskom van Melsele ca. 1750. De wijk Kerkenhoek uit de kaartenatlas van J.F.B. Manderschaidt, *Het Land van Beveren* 35 - 3, 95-112.

KORF D. 1979: *Tegels*, Bussum.

PLUIS J. 1998: *De Nederlandse tegel decors en benamingen 1570-1930*, Leiden.

VAN VAERENBERGH J. & MEERSSCHAERT L. 2007: In de voetsporen van de middeleeuwse Melselenaar: archeologisch onderzoek in de kerkomgeving van Melsele, *Het Land van Beveren* 50 - 4, 525-538.

VAN VAERENBERGH J., VAN ROEYEN J.-P. & VAN HOVE R. 2007: Recent archeologisch onderzoek in het Waasland (2004-2006), *Annalen van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas* 110, 381-448.

Archiefbronnen

Gemeentehuis Beveren, modern archief Melsele, 1.776.1 kerkhof – begraafplaatsen algemeen dossier.

Gemeentehuis Beveren, modern archief Melsele, gemeenteraad (verslagen) 1898-1911.

URL

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/relict/17417> (geraadpleegd 22 februari 2016).

<http://www.waaserfgoed.be/virtuele-tentoonstellingen/de-potige-polders/115-wase-cartografie/overzicht/25470-kaartboek-melsele> (geraadpleegd 26 februari 2016).

Bijlage 1 – Sporenlijst.

Grondplan	Nummer	Spoor	Beschrijving
A	1	Baksteen muur	Westelijke muur koetshuis - Bs-formaat: 19x7,5x4,5 cm
A	1'	Baksteen muur	Westelijke muur koetshuis - Bs-formaat: 16x8,5x4,5 cm
A	2	Baksteen muur	Oost-west muur - Bs-formaat: 24x11x4,5 cm
A	3	Tegelvloer	Tegelformaat: 14x14x2 cm
A	4	Baksteen muur	Vertrek binnen koetshuis - Bs-formaat: 17,5x8,5x4,5 cm
A	5	Baksteen muur	Vertrek binnen koetshuis - Bs-formaat: 17,5x8,5x4,5 cm
A	6	Baksteen muur	Vertrek binnen koetshuis - Bs-formaat: 17,5x8,5x4,5 cm
A	7	Vloer	Opgebouwd uit Doornikse kalkstenen, gerecupereerde grafsteen en bakstenen (Bs-formaat: 17,5x8,5x4,5 cm)
A	8	Vloer	Vloerrestant (?) tegen zuidmuur koetshuis - Verschillende Bs-formaten: (21,5x10x4 cm)/(16x7x4 cm)/(18,5x8,5x4 cm)
A	9	Sterfputje	Putje ten noorden van vertrek A - 4-6. Verschillende Bs-formaten: (15x7x4,5 cm)/(18x8,5x5 cm)

Bijlage 2 – Vondsteninventaris.

Inventarisnummer	Grondplan	Vondsten
15/ME.KE/1	Losse zandige vulling ten westen muren A/4-5 en ten zuiden muur A/2	oxiderend gebakken ceramiek (12)/reducerend gebakken ceramiek (1)/bot (4)/leisteek (1)/pijpenstelen (4)/nagel (1)/bewerkte Doornikse kalksteen (1)/tegelfragmenten (12)
15/ME.KE/2	Heterogeen los bruingrijs zand met verspreide kalkbrokjes boven vloer A/3. Bevat enkele pleister- en tegelfragmenten	stucwerkfragmenten (9)/tegelfragmenten (46)/bot (1)/reducerend gebakken ceramiek (1)
15/ME.KE/3	Vulling sterfputje A/9	Niet identificeerbare munt (1)/nagels (2)/bot (1)/vensterglas (1)/fragmenten glazen flesje (3)/fragmenten lampenglas (12)

Bijlage 3 – Fotolijst.

Fotonummer	Beschrijving
1	zicht vanuit het zuiden op de pastorijs
2	zicht vanuit het zuiden op de pastorijs
3	zicht vanuit het zuidwesten op de pastorijs
4	zicht vanuit het zuiden op het koetshuis
5	zicht vanuit het zuiden op het koetshuis
6	zicht vanuit het noorden op het koetshuis
7	Overzicht grondplan A
8	Overzicht grondplan A
9	Overzicht grondplan A
10	Overzicht grondplan A
11	Overzicht grondplan A
12	Overzicht grondplan A
13	Overzicht grondplan A
14	Overzicht grondplan A
15	Overzicht grondplan A
16	Gerecupereerde grafsteen voor vloerniveau
17	Gerecupereerde grafsteen voor vloerniveau
18	Gerecupereerde grafsteen voor vloerniveau
19	Gerecupereerde grafsteen voor vloerniveau
20	Stortgat sterfput - Gpl. A - 7'
21	Sterfput - Gpl. A - 9
22	Sterfput - Gpl. A - 9
23	Sterfput - Gpl. A - 9
24	Sterfput - Gpl. A - 9
25	Sterfput - Gpl. A - 9
26	Zicht vanuit het oosten op muur A - 2 en restant tegelvloer A - 3
27	Zicht vanuit het noorden op muren A - 6 en A - 8
28	Zicht vanuit het noorden op muur A - 2 en restant tegelvloer A - 3
29	Zicht vanuit het noorden op muur A - 2 en restant tegelvloer A - 3
30	Zicht vanuit het noorden op muur A - 2 en restant tegelvloer A - 3
31	Architecturaal element uit A - 7'

